

Evaluatie gezinscoaching,
overbrugging pilot jeugd en opgroeien
Juli 2024 - juni 2025

01 Evaluatie gezinscoaching, overbrugging pilot Jeugd en Opgroeien

De gemeente Stadskanaal ziet, net als andere gemeenten, de kosten voor jeugdhulp toenemen. Sinds de decentralisatie in 2015 heeft de gemeente een visie ontwikkeld voor jeugdhulp en de samenwerking met huisartsen, het voorliggend veld en tweedelijns professionals versterkt. Ondanks deze inspanningen blijven de kosten stijgen. In 2021-2022 liep de pilot Team Snel Verder (TSV), gericht op snelle interventie zonder indicatie en het afschalen van jeugdhulp naar het voorliggend veld om kosten te verlagen. Deze werkwijze werd vanaf juni 2022 voortgezet als Welstad Jeugd en Opgroeien. In 2024 liep de pilot af; voor 2025 is een financiële overbrugging geregeld om te komen tot een duurzame structurele aanpak. Dit verslag evalueert de inzet van gezinscoaches aan de hand van cijfers en verhalen over de periode juli 2024 – juli 2025.

Visie en praatplaat

Zoals we ook in het jaarverslag hebben beschreven hebben we in 2024 als team Jeugd de *Visie Jeugd* ontwikkeld. Om deze visie concreet te maken in de dagelijkse praktijk, hebben we een praatplaat ontworpen. Deze nemen we mee naar gesprekken met gezinnen en ketenpartners, zoals scholen, het CJGV en de GGD. De praatplaat helpt ons om een gedeelde taal en werkwijze te hanteren: we bieden ondersteuning vanuit eenzelfde uitgangspunt en communiceren op een heldere en consistente manier met ons netwerk.

Een belangrijk uitgangspunt in onze ondersteuning van gezinnen is het stimuleren van eigen regie. We moedigen hen aan om hun eigen kracht en netwerk te ontdekken en in te zetten. Zo versterken we hun positie en vergroten we de kans op duurzame verandering. Daarbij is het essentieel dat de klant zelf een hulpvraag heeft. Vanuit die hulpvraag gaan we samen aan de slag om te onderzoeken wat er (nog meer) nodig is. Dit vormt de basis voor passende en effectieve ondersteuning.

Door structureel aanwezig te zijn op basisscholen, middelbare scholen en mbo's, zijn we goed zichtbaar en laagdrempelig benaderbaar. Niet alleen voor kinderen, maar ook voor ouders en leerkrachten. We zien dan ook veel verwijzingen vanuit de scholen komen. Binnen de gezinscoaching versterken we zowel formele als informele netwerken rondom het gezin. Vaak spelen er vragen over het omgaan met emoties, onzekerheid in sociale situaties of opvoedvragen. Door naast gezinnen te staan en samen te kijken naar hun krachten en mogelijkheden, bieden we ondersteuning die aansluit bij wat zij echt nodig hebben. Hieronder staat onze visie op jeugd kort weergegeven.

Visie Jeugd

We geloven dat onze jeugd in de gemeente Stadskanaal zich het beste kan ontwikkelen wanneer ze omringd wordt door een diverse en stimulerende omgeving waarin de drie belangrijkste leefwerelden, school, thuis en de buurt, nauw met elkaar samenwerken en elkaar versterken. We zijn ervan overtuigd dat ieder kind het recht heeft op gelijke kansen in zijn of haar ontwikkeling, ongeacht de omstandigheden waarin ze geboren zijn of opgroeien.

Bij Welstad zijn we er voor alle jeugd van de gemeente Stadskanaal om ondersteuning te bieden wanneer dat tijdelijk nodig is, zodat elk kind de kans krijgt om zich volledig ontwikkelen.

02 Resultaten

In de periode van 1 juli 2024 tot 30 juni 2025 hebben we gezinnen ondersteund via gezinscoaching en via de pilot *Jeugd en Opgroeien*, die liep tot 1 januari 2025. Sinds de beëindiging van de pilot wordt alle inzet ondergebracht onder de noemer gezinscoaching. Om verwarring te voorkomen spreken we vanaf hier over gezinscoaching, ook wanneer het inzet uit de oude pilot betreft. In totaal hebben we in deze periode 132 gezinnen begeleid. Ter vergelijking: in de voorgaande periode (1 juli 2023 tot 1 juli 2024) ging het om 127 gezinnen.

Naast gezinscoaching bieden we ook individuele ondersteuning vanuit Sociaal Werk op School (SWOS). Deze trajecten vertonen veel overeenkomsten met gezinscoaching. Ook wordt er regelmatig vanuit Sociaal Werk op School doorverwezen naar gezinscoaching wanneer sprake is van (complexe) problematiek in de thuissituatie of het gezinssysteem. Meerdere sociaal werkers op school zijn ook als gezinscoach werkzaam. Vanuit die rol kunnen zij een casus vanaf het begin al benaderen met de visie en werkwijze van gezinscoaching. De kennis en ervaring op beide vlakken wordt zo direct meegenomen in het contact met ouders, kind en school.

Wanneer wordt verwacht dat enkele gesprekken (maximaal vijf) voldoende zijn om vooruitgang te boeken, en deze gesprekken voornamelijk op school plaatsvinden, registreren we het traject als *Sociaal Werk op School*. Deze inzet wordt apart verantwoord (zie: [verantwoording sociaal werk op school](#)).

Door deze werkwijze realiseren we een belangrijke preventieve meerwaarde. We zijn eerder in beeld bij kinderen en gezinnen, vaak nog voordat problemen zijn geëscaleerd. Dit stelt ons in staat om vroegtijdig te interveniëren, zonder dat hiervoor een indicatie of extra administratieve handelingen nodig zijn. We voorkomen hiermee zwaardere vormen van jeugdhulp en kunnen sneller afschalen naar het voorliggend veld.

De gesprekken vinden plaats in de context van de driehoek: leerkrachten, ouders en kinderen. Door deze nauwe samenwerking ontstaat er een vertrouwde basis, waardoor ouders ons ook later weten te vinden als er opnieuw zorgen ontstaan. Zo blijven we dichtbij, bouwen we aan duurzame relaties en zorgen we ervoor dat hulp op het juiste moment beschikbaar is.

In de resultaatbeschrijving staan hieronder de cijfers van gezinscoaching. Bij het grootste deel van de casussen is gekozen voor een individueel traject. We kiezen voor een individueel traject wanneer een inwoner een hulpvraag heeft waarvoor op basis van de intake blijkt dat er meerdere gesprekken nodig zijn en het problematiek op meerdere domeinen betreft. Er wordt hierbij gewerkt met een concreet doel en plan. Een belangrijk kenmerk van onze ondersteuning is dat we de gezinnen vroegtijdig ondersteunen en een traject afsluiten zodra dit mogelijk is. Zie tabel 1 voor de verdeling van de casussen en voor een overzicht van de afgesloten casussen.

Tabel 1: Trajecten gezinscoaching

Aantal trajecten	Gezinscoaching	Opgestart	Afgesloten
Individueel traject	108	66	51
Informatie & advies	8	7	7
Leun en steun	16	3	8
Eindtotaal	132	76	66

De kracht van gezinscoaching

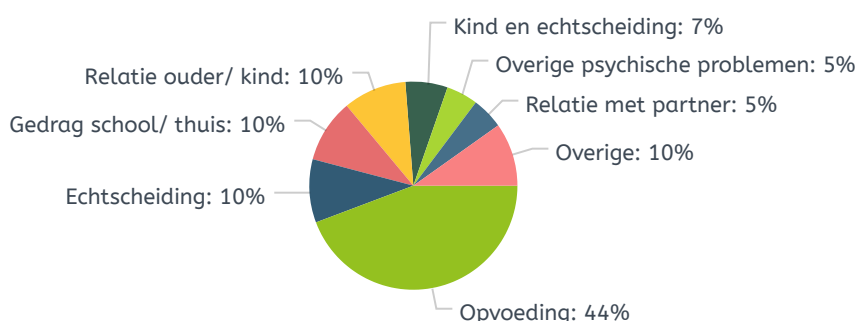
Achter deze cijfers schuilt de dagelijkse praktijk van gezinscoaching: intensief, veelzijdig en afgestemd op wat gezinnen écht nodig hebben. Hulpvragen die in eerste instantie eenvoudig lijken, blijken vaak onderdeel te zijn van bredere en diepere problematiek binnen het gezinssysteem. Zo komt het regelmatig voor dat een genoemde hulpvraag niet direct opgepakt kan worden, omdat er eerst gewerkt moet worden aan onderliggende thema's zoals trauma of hardnekkige patronen die nog niet zichtbaar waren. Pas als daarin beweging ontstaat, komt er ruimte om met andere hulpvragen aan de slag te gaan. Dit vraagt om maatwerk, tijd en een brede blik die verder gaat dan het bieden van snelle oplossingen.

Onderwerpen zoals trauma, overbelasting of generatiearmoede hebben vaak een grote invloed op het gezinsleven. Een voorbeeld: een kind dat angstig is bij het naar bed gaan. Een makkelijke oplossing zou een stappenplan kunnen zijn. Maar als de angst voortkomt uit een traumatische ervaring, vraagt dit om verdieping en een andere benadering. In zulke situaties kijken we niet alleen naar het gedrag, maar richten we ons op de onderliggende oorzaak.

Deze integrale werkwijze vraagt om langdurigere betrokkenheid, maar levert duurzame resultaten op. We verwijzen door wanneer nodig, maar kunnen vaak zelf passende ondersteuning bieden. Daarbij staat steeds één principe centraal: de ouder houdt de regie. Dat vertrouwen in de eigen kracht is essentieel voor het slagen van het traject.

Deze integrale werkwijze vraagt om een langdurigere betrokkenheid, maar levert duurzame resultaten op doordat we oog hebben voor het hele gezinssysteem en onderliggende patronen. We kijken verder dan de eerste hulpvraag en stemmen onze aanpak voortdurend af op wat op dat moment nodig is. Waar nodig verwijzen we door, maar vaak kunnen we binnen het traject zelf passende ondersteuning bieden. Daarbij staat één principe steeds centraal: de ouder houdt de regie. Dat betekent dat we ouders actief betrekken, stimuleren om hun eigen kracht en netwerk in te zetten en hen begeleiden bij het (her)vinden van hun positie. Dit vertrouwen in eigen kunnen is een belangrijk uitgangspunt voor het slagen van het traject en draagt bij aan blijvende verandering. Grafiek 1 geeft de verscheidenheid in problematiek weer.

Grafiek 1: Problematiek

We waren op – maar nu zien we weer toekomst

Claudia is een jonge, actieve vrouw en voedt samen met haar man drie zoontjes op. Een tijd geleden zat ze er helemaal doorheen. Haar oudste zoon was vaak boos en onvoorspelbaar. “Het werd zo heftig dat we er niet meer omheen konden: we moesten hulp vragen,” vertelt ze. Haar oudste zoon vertoonde agressief gedrag, wat leidde tot een onveilige situatie.

Hulp inschakelen

Claudia twijfelde lang. Maar toen ze merkte dat de veiligheid in huis in gevaar kwam, besloot ze actie te ondernemen. “De agressiviteit van mijn oudste liep zo uit de hand dat hij zijn jongere broertje bijna het ziekenhuis in heeft geholpen.” Een machteloze situatie voor de jonge moeder, die uiteindelijk bij het consultatiebureau haar zorgen deelde. Een eerste stap in een nieuwe richting. “Via het consultatiebureau hebben we contact gekregen met de gezinscoach. Dat gaf veel rust.”

De gezinscoach is ook sociaal werker op school. Ze helpt ouders met vragen over opvoeden en kijkt mee hoe ze de balans in het gezin kunnen terugvinden: “Ik was een schakel tussen school en ouders. Zo konden we snel overleggen en samen een plan maken.”

Angst om hulp te vragen

Voor Claudia was het niet vanzelfsprekend om hulp te zoeken. Samen met haar partner wilde ze het anders doen dan hoe ze zelf waren opgevoed. “We hebben het niet makkelijk gehad, en dan is het verleidelijk om hetzelfde patroon over te nemen. Maar dat wilden we juist doorbreken.” Door haar eigen ervaringen met jeugdzorg was de drempel hoog. “Ik was bang dat ze mijn kinderen zouden weghalen als ik zei dat ik het niet meer trok.” Na meerdere slapeloze nachten besloot ze toch hulp te vragen. “Het was moeilijk, maar ik ben zó blij dat ik het heb gedaan.”

Een team van mensen om ons heen

Er kwam al snel meer hulp. Het Medisch Kinderdagverblijf (MKD) werd betrokken, waar Claudia's oudste zoon leerde om beter om te gaan met zijn emoties. “Ik geloof dat jij net een maand bij ons was, en toen was MKD ook al geregeld. Dus dat ging heel, heel snel,” vertelt Claudia. De combinatie van hulp thuis, op school en op het MKD gaf ruimte en overzicht. “De gezinscoach heeft ons door deze periode heen gesleept door ons te leren hoe we moesten reageren op zijn emoties,” vertelt Claudia.

Samen sterk

De korte lijntjes tussen de gezinscoach, school en Claudia maakten het verschil. “Het was heel fijn dat de school ook betrokken was. Ze hadden goed contact met haar, en dat zorgde voor een snellere aanpak.” Iedereen wist wat er speelde en werkte samen aan één doel: rust in huis. En dat lukte. Maar het was geen makkelijke weg. Claudia: “We zagen geen toekomst meer; we waren op.” Maar langzaam kwam er verandering. Haar zoon begreep zijn eigen gedrag beter en Claudia heeft geleerd om zelf rustig te blijven als haar zoon boos wordt. “Hij ging uiteindelijk weer gewoon naar school en dat had ik nooit durven hopen.”

Vooruitkijken naar de toekomst

Inmiddels gaat het beter met Claudia en haar gezin. “Het is goed genoeg om de ondersteuning af te ronden, we kunnen het zelf weer verder. Tuurlijk hebben we nog wel eens hobbels. Maar dat hoort er ook weer bij,” zegt ze. Ze is dankbaar voor alle hulp. “De hulp die ik heb gekregen heeft niet alleen mijn leven veranderd, maar ook dat van mijn kinderen.” De rust is teruggekeerd – en het vertrouwen in de toekomst ook.

Verwijzingen

Tabel 2 laat zien welke organisaties gezinnen hebben doorverwezen naar Welstad voor gezinscoaching. Zowel het CJGV¹ als (sociaal werk op) school verwezen ieder 21 gezinnen door. Ook de GGD en huisartsen spelen hierin een belangrijke rol.

We zien dat 52 gezinnen zich op eigen initiatief bij Welstad meldden met een ondersteuningsvraag. Daarnaast vonden 10 gezinnen hun weg via een interne doorverwijzing, bijvoorbeeld na contact met een buurtwerker, via Welzijn op Recept of deelname aan collectieve activiteiten.

Dat deze gezinnen zelfstandig de stap naar gezinscoaching zetten, onderstreept onze zichtbaarheid, laagdrempeligheid en het vertrouwen in onze ondersteuning. In combinatie met de verwijzingen vanuit het netwerk laat dit zien dat we erin slagen om gezinnen vroegtijdig te bereiken en te ondersteunen, zonder dat daar een formele indicatie voor nodig is.

Om dit bereik verder te versterken, blijven we investeren in herkenbaarheid en het verstevigen van bestaande samenwerkingen, zodat nóg meer gezinnen tijdig de weg naar passende ondersteuning weten te vinden.

¹ CJGV: Centrum voor Jeugd Gezin en Veiligheid

Tabel 2: Verwezen door

Doorverwezen door	Gezinscoaching
Zelf gemeld bij Welstad	53
CJGV	21
School/ Sociaal werk op school	21
Huisarts/POH	10
GGD	6
Ketenpartner	5
Via collectieve activiteit	3
Verwijzing intern	3
Buurtcontact	2
Veilig thuis	2
Sociaal werk andere gemeente	2
Welzijn op recept	1
Voorzieningenwijzer	1
MDO kwetsbare zwangeren	1
Peuterwerk	1
Totaal	132

We hebben in het afgelopen jaar 8 gezinnen doorverwezen. Twee gezinnen hebben we vanuit de gezinscoaching verwezen naar het CJGV. Eén gezin is doorverwezen naar de WMO, een ander gezin is extern doorverwezen. Daarnaast zijn vier gezinnen doorverwezen naar een andere zorginstelling. Van de 132 casussen hebben we slechts 8 hoeven door te verwijzen. Dit betekent dat bijna alle casussen succesvol in het voorliggend veld is opgelost, zonder dat een indicatie nodig was.

Zowel nieuwe als terugkerende gezinnen vinden hun weg naar gezinscoaching

Van de individuele trajecten binnen gezinscoaching is 65% gestart met inwoners die niet eerder begeleiding van ons hebben gehad. Dit laat zien dat wij zichtbaar en toegankelijk zijn: inwoners weten ons te vinden wanneer er zorgen of vragen ontstaan rondom opvoeding, ontwikkeling of de thuissituatie.

Tegelijkertijd komt 35% van de trajecten voort uit eerdere contacten. Opvallend is dat het gemiddelde laatste contactmoment bij deze groep ruim drie jaar geleden lag. Dit laat zien dat inwoners ons ook op de lange termijn als een vertrouwd aanspreekpunt ervaren. Wanneer het opnieuw nodig is, weten zij ons te vinden, een krachtig signaal van vertrouwen in onze ondersteuning en de toegankelijkheid van ons werk.

Contacten

In het afgelopen jaar hadden de gezinscoaches gemiddeld 25 afspraken voor gezinscoaching per traject (vanaf de start tot aan afsluiten). Naast de individuele afspraken met de gezinnen hebben gezinscoaches ook overleg met ketenpartners over het gezin en (afstemming)overleg binnen Welstad).

Ik zag door de bomen het bos niet meer. Nu kan ik het bos weer zien, maar het blijft een druk bos. Ondanks dat het een druk bos is, heb ik wel geleerd om in de drukte te genieten.

Moeder, bij afsluiten van het traject

Wat ons het meest geholpen heeft? Dat we weten dat de boosheid erbij hoort, en dat het belangrijk is dat de kinderen dit uiten, in plaats van inhouden.

Moeder, bij afsluiting van de ondersteuning

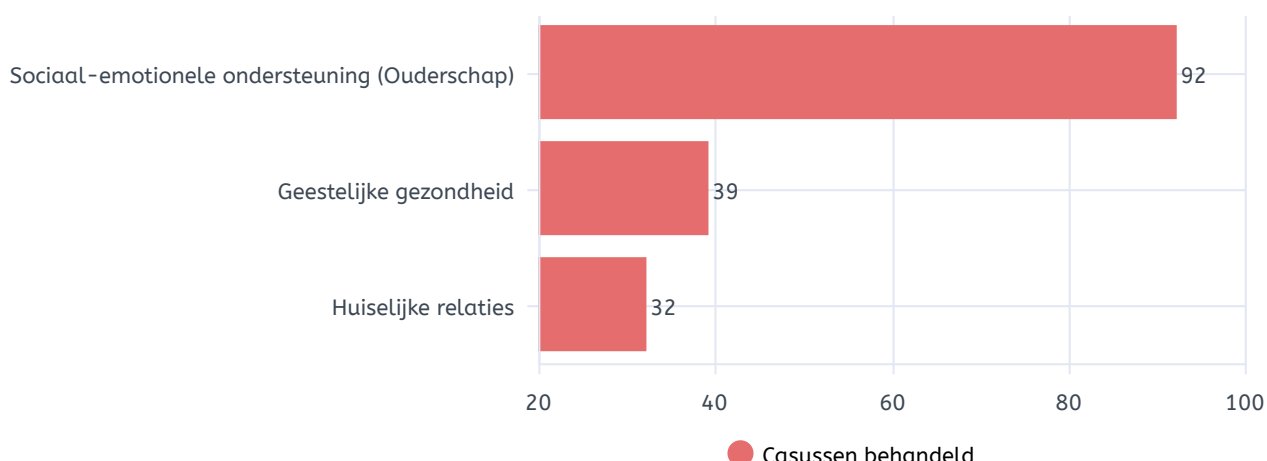
ZRM gegevens

Met behulp van de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) brengen we de hulpvraag en het niveau van zelfredzaamheid van inwoners systematisch in kaart op dertien leefgebieden. Onderstaand figuur laat zien op welke domeinen de meeste casussen binnen gezinscoaching betrekking hebben.

De ondersteuningsvragen richten zich vooral op het domein *sociaal-emotionele ondersteuning (ouders)*. Dit betreft de mate waarin ouders in staat zijn een veilige en stimulerende omgeving te bieden waarin hun kind zich sociaal-emotioneel gezond kan ontwikkelen. Bij het beoordelen van dit domein wordt gekeken naar aspecten als het stellen van grenzen, consequent handelen, het stimuleren van positief gedrag en signalen van mogelijke mishandeling of verwaarlozing.

De inzet van de ZRM zorgt ervoor dat elke casus integraal wordt benaderd. Daarbij is niet alleen aandacht voor problemen, maar juist ook voor de krachten en mogelijkheden van gezinnen. Deze werkwijze sluit naadloos aan bij het gedachtegoed van Positieve Gezondheid, waarbij we uitgaan van wat wél werkt en aansluit bij de veerkracht van mensen.

Grafiek 2: Top 3 ZRM domeinen

Er kunnen meerdere hoofddomeinen worden gekozen bij een traject, hierdoor is de optelsom van de ZRM hoofddomeinen hoger dan het aantal trajecten.

Doorlooptijd

De gemiddelde doorlooptijd van alle trajecten is 264 dagen. Deze gemiddelde doorlooptijd geeft echter geen betrouwbaar beeld, omdat ook trajecten die de afgelopen maanden zijn gestart hierin worden meegenomen. Aangezien deze trajecten nog maar kort lopen, trekken ze het gemiddelde naar beneden. Als we het huidige jaar buiten beschouwing laten, komt de gemiddelde doorlooptijd uit op ongeveer een jaar.

Tussen juli 2024 en juni 2025 stonden er nog 24 trajecten open die gestart zijn in 2023. Inmiddels zijn hiervan 14 afgesloten. Dat sommige trajecten langer doorlopen, hangt samen met de toenemende complexiteit van de casuïstiek. Ook merken we dat het doorverwijzen naar andere partijen steeds lastiger wordt door oplopende wachtlijsten. Daarom kiezen we er bewust voor om gezinnen langer te blijven ondersteunen. Dit varieert van intensieve begeleiding tot begeleiding op afstand, maar altijd met nabijheid. Zo blijven we continuïteit bieden en kunnen we flexibel inspelen op veranderende situaties.

Gezinsondersteuning bij lichte opvoedvragen

Waar een gezinscoach zich richt op complexere casuïstiek binnen het gezinssysteem, richt een gezinsondersteuner zich op lichtere opvoedvragen. De gezinsondersteuner begeleidt ouders zodat zij meer plezier en vertrouwen krijgen in het opvoeden van hun kinderen. De focus ligt hierbij op het versterken van de ouder-kindrelatie, het vergroten van opvoedvaardigheden en het ondersteunen bij dagelijkse opvoedsituaties.

De gezinsondersteuner kijkt systemisch en brengt onderliggende patronen in het gezin aan het licht. Thema's als boosheid of conflicten worden besproken vanuit het verleden: hoe ging dat vroeger thuis? Vaak zijn dit patronen die nog niet eerder bewust zijn geworden. De gezinsondersteuner biedt praktische handvatten om hiermee om te gaan.

De inzet is afgestemd op de hulpvraag. In twee of drie gesprekken is vaak al duidelijk waar de kern van het probleem ligt. De ondersteuning is laagdrempelig en praktisch. De inzet van de gezinsondersteuner is laagdrempelig en preventief, met als doel het voorkomen van complexe problematiek.

De focus ligt op de relatie tussen ouder en kind. Door te kijken naar wat een gezin nodig heeft om verergering van de situatie te voorkomen, worden ouders actief betrokken bij het vinden van passende oplossingen. In plaats van alleen naar het zichtbare gedrag te kijken, wordt vooral gekeken naar de onderliggende opvoedvragen. De gezinsondersteuner vraagt: “Wat denk jij dat het probleem is, en wat wil jij opgelost zien?”

Als een traject is afgesloten en ouders hebben later nog een korte (opvoed)vraag, dan kunnen zij altijd weer laagdrempelig contact opnemen voor een korte vraag. Daarna kunnen de ouders weer zelfstandig verder. In het afgelopen jaar is dit 8 keer gebeurd. Deze laagdrempeligheid zorgt ervoor dat ouders niet blijven rondlopen met vragen, maar tijdig ondersteuning krijgen. Hierin komt de kracht van het sociaal werk goed naar voren.

Samenwerking Peuterwerk

We werken intensief samen met Peuterwerk. Samen met de intern begeleider van Peuterwerk begeleidt de gezinsondersteuner de 'Spelend leren thuis' groepen voor ouders waarvan de kinderen gebruik maken van de peuterspeelzaal. Bij elke bijeenkomst staat een ander thema centraal. Er wordt gesproken over spelen, grenzen stellen en opvoeden. De pedagogisch medewerker licht het programma toe, waarna de gezinsondersteuner zich richt op de praktische vertaalslag naar het dagelijks leven.

In gesprekken komt bijvoorbeeld naar voren dat ouders vaak vertellen wat een kind *niet* moet doen, maar niet wat ze *wél* willen zien. Het expliciet maken hiervan werkt regelmatig als eyeopener. In de afgelopen periode hebben deze bijeenkomsten op 4 locaties in de gemeente Stadskanaal plaatsgevonden.

Gezinsondersteuning bij onrust in het gezin

Sociaal Werk op School heeft een gezin naar mij verwezen. We hebben inmiddels drie keer met elkaar gesproken. Bij twee gesprekken ben ik bij het gezin thuis geweest. De hulpvraag gaat over onrust in het gezin. Tijdens de gesprekken werd duidelijk wat de onrust in het gezin veroorzaakte.

Tijdens de gesprekken kwamen de ouders met het idee om uit te zoeken welke mogelijke oplossingen het meeste rust oplevert. Voor nu hebben we samen gekeken hoe de ouders voor de kinderen inzichtelijk kunnen maken hoe de week eruitziet: wie is wanneer thuis, waar is iedereen. Dat geeft meer rust en overzicht.

Eén van de kinderen, had veel last van de onrust. Zij heel slim en heeft een goed gevoel voor tijd. Samen met de ouders gaan we een plan schema maken waarop duidelijk is wie wanneer thuis is. Als we dit klaar hebben gaan we dit met haar bespreken.

Het traject loopt nog, maar de eerste stappen zijn gezet. De ouders gaven aan dat ze het fijn vinden dat ik thuis langskom en meedenk.